

T.B.M.M.
İYİ PARTİ
GRUP BAŞKANLIĞI

Tarih : 14.4.2025
Sayı : 107

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

5488 Sayılı Tarım Kanununda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun Teklifi gerekçesiyle birlikte ekte sunulmuştur.

Gereğini saygılarımla arz ederiz.

Hakan Şeref OLGUN

Afyonkarahisar Milletvekili

Yavuz AYDIN

Trabzon Milletvekili

Turan YALDIR

Aksaray Milletvekili

TBMM BAŞKANLIĞI	
Tali Komisyon	Tarım, Orman ve Köyüşleri
Esas Komisyon	Plan ve Bütçe
Tarih: 15-4-2025	Esas No: 2/3054

T B M M KANUNLAR ve KARARLAR BSK.LIGI
14 Nisan 2025
Numara:

T B M M GENEL EVRAK
14 Nisan 2025
No: 1611633

GENEL GEREKÇE

Tarım sektörü, sadece ekonomik bir faaliyet alanı değil; aynı zamanda bir ülkenin gıda güvenliği, stratejik bağımsızlığı ve toplumsal istikrarı açısından temel bir üretim alanıdır. Bu yönüyle tarım, kamu politikalarının merkezinde yer alması gereken bir önceliktir.

Ancak son yıllarda iklim değişikliğinin etkileri, bu temel sektörü doğrudan tehdit eden boyutlara ulaşmıştır. Küresel ısınmaya bağlı olarak değişen hava akımları ve mevsim kaymaları, Türkiye'de özellikle ilkbahar aylarında don, dolu, kuraklık, sel ve aşırı sıcaklık gibi meteorolojik afetlerin sıklığını ve şiddetini artırmıştır.

2025 yılı Mart ve Nisan aylarında Türkiye'nin birçok bölgesinde yaşanan şiddetli zirai don olayları, meyve üretiminin yoğun yapıldığı alanlarda ciddi ürün kayıplarına ve ekonomik zararlara yol açmıştır. Üretim rekoltesindeki bu ani düşüşler yalnızca çiftçiyi değil; tedarik zinciri boyunca işçiden nakliyeciyeye, hal esnafından ihracatçıya kadar uzanan tüm paydaşları doğrudan etkilemektedir.

Mevzuatımızda tarımsal afetlere karşı bazı koruma ve destek mekanizmaları bulunsa da, özellikle "tarımsal afet bölgesi" ilanı konusunda somut, ölçülebilir, hesap verebilir bir çerçevenin olmaması uygulamada ciddi belirsizliklere ve eşitsizliklere neden olmaktadır.

Bugün tarım sigortası yaptırmamış ya da sigorta sistemi kapsam dışı bırakılan zararlara maruz kalan binlerce çiftçimiz, herhangi bir kurumsal destekten faydalanamamakta; yalnızca kamuoyuna yapılan açıklamalara veya idarenin takdirine bağlı olarak gelişen desteklerle hayatta kalmaya çalışmaktadır. Bu durum, hem hukuki güvence eksikliği hem de kamusal kaynakların eşitlik ilkesine aykırı kullanımı gibi sonuçlar doğurmaktadır.

Ayrıca, mevcut uygulamalarda "afet bölgesi ilanı" genellikle siyasi, idari veya medyatik baskıya bağlı olarak yapılmakta; bu da adalet ve liyakat algısını zedelemektedir. Teknik verilere dayalı, tarafsız ve önceden tanımlanmış bir kriterler sistemi kurulmadığı sürece, üreticiler ne zaman, nasıl ve hangi destekten yararlanacaklarını öngörememekte, bu da tarımsal üretim kararlarını olumsuz etkilemektedir.

Bu kanun teklifiyle;

- Zirai don gibi meteorolojik afetlerin ardından afet bölgesi ilanı için ölçülebilir, teknik ve nesnel kriterler getirilmektedir.
- Üreticinin mağduriyetini azaltmak amacıyla doğrudan gelir desteği, borç erteleme, elektrik sübvansiyonu ve faizsiz üretim kredisi gibi sosyal koruma mekanizmaları oluşturulmaktadır.
- "Tarımsal afet bölgesi" ilanı artık sadece idarenin takdirine değil, bilimsel raporlara ve objektif verilere dayanacaktır.

Bu yasal düzenleme; hem sosyal devlet ilkesinin bir gereği olarak çiftçinin yanında olunmasını sağlayacak, hem de kamu kaynaklarının planlı, ölçülü ve denetlenebilir biçimde kullanılmasına zemin hazırlayacaktır.

MADDE GEREKÇELERİ

MADDE 1- Bu maddeyle, Tarım Kanunu'na "Tarımsal Afet Bölgesi ve Destekleme Mekanizmaları" başlıklı yeni bir Ek Madde eklenerek, tarımsal afetlerin ardından alınacak önlemler netleştirilmektedir.

Mevcut durumda "afet bölgesi" ilanı tamamen idarenin takdirine bırakılmışken, bu düzenlemeyle ilk kez ölçülebilir ve teknik verilere dayalı somut kriterler tanımlanmıştır. Böylece keyfi uygulamaların ve belirsizliklerin önüne geçilerek, üreticinin hak temelli bir sistemden yararlanması sağlanacaktır.

Ayrıca, afetin tespiti sonrası üreticilere sunulacak destek türleri (borç erteleme, faizsiz kredi, sulama desteği gibi) düzenlenmiş; sosyal devlet ilkesi gereği üreticinin kriz anında yalnız bırakılmaması amaçlanmıştır. Kanun maddesi, hem tarım sektöründeki istikrarı hem de kırsal ekonomiyi korumaya yönelik önemli bir sosyal koruma çerçevesi sunmaktadır.

MADDE 2- Bu geçici maddeyle, 2025 yılı içinde yaşanan şiddetli zirai don olaylarından zarar gören üreticilere yönelik acil ve doğrudan gelir desteği sağlanması öngörülmektedir. Özellikle Mart-Nisan 2025 döneminde ülke genelinde meyve ve bazı sebze üretim alanlarında yaşanan ciddi rekolte kayıplarının telafisi için, kayıtlı üretim alanı baz alınarak dekar başına 10.000 TL doğrudan destek verilmesi öngörülmüştür.

Bu düzenleme, hem kısa vadeli mağduriyetleri hafifletmeyi hem de üreticinin üretimden kopmasını engellemeyi hedeflemektedir. Ödeme, diğer teşvik primlerinden mahsup edilmeyeceği için çiftçinin doğrudan ve tam faydalanması garanti altına alınmıştır.

MADDE 3-Yürürlük maddesidir.

MADDE 4- Yürütme maddesidir.

5488 SAYILI TARIM KANUNUNDA DEĞİŞİKLİK YAPILMASINA DAİR KANUN TEKLİFİ

MADDE 1 – 18/4/2006 tarihli ve 5488 sayılı Tarım Kanunu’na aşağıdaki Ek Madde eklenmiştir.

Ek Madde 2 – Tarımsal Afet Bölgesi ve Destekleme Mekanizmaları

Don, dolu, kuraklık, sel, aşırı yağış, sıcak hava dalgası ve benzeri meteorolojik olaylar nedeniyle tarımsal üretimde yaygın kayıpların meydana geldiği durumlarda, zarar gören bölgeler “Tarımsal Afet Bölgesi” olarak ilan edilir.

Tarımsal afet bölgesi ilanı için aşağıdaki koşullar birlikte aranır:

- a) Meteoroloji Genel Müdürlüğü verilerine göre bölgeye ilişkin anomali teşkil eden meteorolojik olayın tespiti,
- b) İl veya İlçe Tarım ve Orman Müdürlükleri bünyesinde kurulan teknik heyet tarafından yapılan yerinde inceleme sonucunda, üretim alanlarında ortalama %30 ve üzeri rekolte kaybı yaşandığının raporla belgelenmesi,
- c) Zararın en az 50 çiftçiyi veya 5.000 dekar ve üzeri üretim alanını etkilemiş olması.

Teknik tespit raporları 15 gün içerisinde tamamlanır. Tarım ve Orman Bakanlığı, bu raporları değerlendirerek ilgili il veya ilçeyi Resmî Gazete’de yayımlanan bir kararla “Tarımsal Afet Bölgesi” ilan eder.

Afet bölgesi ilan edilen yerlerde;

1. Ziraat Bankası ve Tarım Kredi Kooperatiflerine olan tarımsal kredi borçları 1 yıl süreyle faizsiz olarak ertelenir.
2. Etkilenen üreticilere, 2 yıl geri ödemesiz, %0 faizli ve 5 yıl vadeli tarımsal üretim kredisi sağlanır.
3. Sulama kooperatiflerinin afet ilan edilen alanlara ilişkin sulama ve elektrik tüketim bedellerinin %50’si Hazine tarafından karşılanır.

Uygulama esasları, Tarım ve Orman Bakanlığı tarafından çıkarılacak yönetmelikle düzenlenir. Bu madde uyarınca yapılacak ödemeler, ilgili yılın merkezi yönetim bütçesine Tarım ve Orman Bakanlığı adına tahsis edilen ödeneklerden karşılanır.

MADDE 2- 5488 sayılı Kanun’a aşağıdaki geçici madde eklenmiştir.

GEÇİCİ MADDE 6- 2025 yılı içerisinde tarımsal afet bölgesi ilan edilen yerlerdeki zirai don sebebiyle zarar gören üreticilere, kayıtlı üretim alanı esas alınmak üzere dekar başına 10.000 TL doğrudan gelir desteği ödemesi yapılır. Söz konusu ödemeler, tarım teşvik priminden mahsup edilmez.

MADDE 3 – Bu Kanun yayımı tarihinde yürürlüğe girer.

MADDE 4 – Bu Kanun hükümlerini Cumhurbaşkanı yürütür.